

A Muro em digueren que Joaquim Mollà, que era mestre i vivia a Alacant, havia fet una història de la població, encara inèdita.

3) Amb la forma mossàrab coincideix la de l'alt-pallarès pre-català: *El Muro*, pda. munt. de Denui, i 5 al costat una altra, dita *Pallero-lo-Muro* (XIX, 138.20).

4) Llau des *Muros*, te. de Llarvent (XXXVII, 10.14).

Alguns DERIV., en selecció: *La Muralla*, nom d'un dels cingles naturals, te. Busot (XXXV, 115.23). *El 10 Murallot*, barri de la vila de Fraga (Pita Mercé, *Argensola* v, 337 337).

Un dels tres poblets *Montfalcó*, de Segarra, l'agre. a Les Oluges, es distingeix com *Montf. Murallat* (DECat. 84.8b16). Serra del *Muralló* i *Mas del Mura- 15 llo* en el Priorat, te. El Molar i La Figuera (XIII, 48.18 i XII, 74.2): amb -o mossàrab com també Cova del *Muranxo*, a la Tinença de Benifassà, te. Boixar, pron. *murányço* (XXXVII, 139.11).

Murall és un terme propi de la toponímia costera i 20 fluvial, en particular de Tarragona a l'Ebre. *Els Muralls*, a manera de parets de rocam submarí, enfora de Cambrils; els pescadors d'allà per arimar-hi «arranjar» diuen ells les xarxes es guien per la senya de «*El Murall de la Gola*» que veuen a terra cap a l'Ebre: Casac. 25 1924; el tortosí Bellpuig li assenyala, prop de les Goles, el Pedrer de *Murall*. Recordo altres *muralls* submarins assenyalsats a ell o als altres més al Nord cap a Tarr., Vilanova (enqs. de C. de Llevant).

De *mural*. *Els Muralets* pda. de l'alta Ribagorça- 30 na, te. Aneto, on el camí ral travessava l'afl. dr. (el Rueno) per la palanca del *Muralet*, avui substituïda pel *Pont del Ferro*, te. Aneto (XIX, 149.24, 151.13 i 14). Com que el camí hi passava per forts desmunts, el seu nom no vindria de *moral* 'morera', sinó de 35 *mural* derivat de *mur* (DECat. VI, 848b32).

No és clar que vingui d'un derivat en -ARE paral·lel als anteriors en -ALE, el del nom de la *Mola 'l Murà*, un dels massissos rocosos que envolten la vila de Xert (B. Maestrat, XXVIII, 30.4); entre la «*Mola Alta*» i 40 «la Barcella» (zona on la -r és muda, però no pot ser *murada*, reducció d'un tipus propi de val. central, no pas d'aquesta comarca). Potser d'una construcció arabitzada amb dual (< *mola al-murâni* 'la mola dels dos murs') entre el de la Barcella i el de la Mola Alta. 45

COMPOSTOS: *Montmur*. Antic suburbi de Balaguer. Començà per ser *Coll de Montmur*, que figura com afr. del terme de la ciutat, entre el camí d'Albesa i el de Corbins (Sanahuja, *Ciutat de Balaguer* 21). En efecte consta en un doc. de 1094 del Cart. de 50 Tavèrnoles definit l'heretat del capitost moro *Avinamomi* com «una almunia, term. ipsa via de *Algèri* et de *Albesa*, et vadit in *collo de Munmuret* 2 --- descendit usque ad ipsam viam q. vadit de *Corbins* a Balager» (*Cart. Tavern.* 105.14). Essent una via d'ac- 55 cés a la plaça forta de Balaguer, hi constituïria ella

mateixa (o hi hauria) una muralla defensiva: un MONTEM MURI 'l'alt de la muralla'. Després fou possessió de gent important: 1303: «P. Ferrer, senyor de *Montmur*, paer de Balaguer» (*BABL* XII, 376).

VILAMUR

Diversos noms occitans; i entre nosaltres, el més conegut: poble de Pallars Sobirà, damunt i al NE. de Sort, avui és un dels agre. al mun. de Soriguera. Pron. *vilamû*, a Sort, Casac. 1920. Enq. allí, 1964 (XXXVII, 13-15, 1964). Cançó pop. transmesa per Joan Lluís Pall., 1957: «De *Vilamur* en vull traure la dona, / la gent em diuen que no n'hi ha cap...; / jo prou no sé si de blanques i hermoses, com a Llagunes, n'hi pugue haver cap»

MENCIONS ANT. d'identificació assegurada, només veig: 1230-57: *Vilamur* (PPujol, *Docs. Vg. Urg.* 13.2).120: *Vilamur* (*BABL* VII, 277); 1349: *Vilamur* (*CoDoACA* XII, 75); «i Vescombe de *Vilamur. loch de Toló e Muntçor, del V. de V.*» id. (ib. 74); 1336: Petrus vicecomes *Vilamur* (Font Rius 33.73).

DUPLICATS HOMÒNIMS.

També hi hagué una quadra d'aquest nom, prop de Guissona: «Vindimus in ipso kastro de *Villa Muris* ipsas nostras voces --- in *quadra de Villa Mur*, afr. Fluvià --- Bel-Vezi ---, Occid., in te. de *Gissona vel de Tapioles*» (Arx. Sols.).

Però els més antics i assegurats són els occitans: *Villemur-sur-Tarn* (500 hab. c^o del distr. de Tolosa. St. Jean de *Villemur* [1641], te. Mont-real mun., [ant. S. XV], en el Cantal. agre a Salers (Amé. *Di. Top.*)

Del Vilamur del Tarn devia ser senyor Arnaut de *Vilamur*, càtar exultat, que la *Cansó de la Crozada* (v. 3275) qualifica de «fols e arditz». Imaginem que havent estat *faidit*, i desposseït dels seus béns per la pseudo-croada de la gent del Nord, trobaria un nou feu en el poble damunt de Sort, on podia tenir terra el comte de Foix i de Castellbò. El mateix suposaríem del de Guissona (on intervingueren molts templiers occitans).

Notem que a l'Acta de consagració de la Seu d'Urgell, a. 839, on figura *Llaganes* (menys important) no hi ha *Vilamur* ni *Tornafort* (potser també < occità?). Ja hi ha un Pere de *Vilamur* el 1176 en el Cart. de Tavèrnoles, però potser és un altre dependent dels Castellbò. Cerverí fa una magra deixa a un *Vilamut* (leg. -*mur*): «a-N *Vilamut*, la sella, e-il fre sens cascavel» *Testament* v. 135, que pot ser també un dependent dels Castellbò car va amb el Comte d'Urgell i altres senyors catalans.

L'ETIM. ha de ser VILLA MURI 'la vila del mur, l'em-murallada' que probablement convenia al Vilamur del Tarn (i també als altres), puix que era el fort d'un guerrer exultat. Que el de Sort sigui un nom important és majorment probable atès que allí hi ha «la Font